

CÁC YẾU TỐ ẢNH HƯỞNG ĐẾN PHÁT TRIỂN DOANH NGHIỆP CÔNG NGHIỆP TẠI THỊ XÃ PHỔ YÊN, TỈNH THÁI NGUYÊN

Lê Ngọc Nương¹, Đỗ Hoàng Yến²

Tóm tắt

Doanh nghiệp công nghiệp (DNCN) là phạm trù đã được khá nhiều tác giả trong và ngoài nước quan tâm nghiên cứu vì sự đóng góp và ảnh hưởng của nó đối với nền kinh tế quốc dân. Trong đó, việc tìm ra các nhân tố ảnh hưởng đến phát triển DNCN có ý nghĩa vô cùng quan trọng giúp xây dựng những giải pháp dựa trên việc phát huy những ảnh hưởng của các nhân tố có lợi và hạn chế ảnh hưởng của nhân tố bất lợi đến sự phát triển của DNCN. Nghiên cứu này dựa trên phân tích tổng quan tình hình nghiên cứu trong và ngoài nước nhằm xây dựng khung phân tích nhằm đảm bảo sự không trùng lặp của nghiên cứu để thực hiện phân tích các nhân tố ảnh hưởng đến sự phát triển của các DNCN tại thị xã Phổ Yên, tỉnh Thái Nguyên. Kết quả phân tích nhân tố khám phá (EFA) và mô hình hồi quy đa biến đã chứng minh có 5 nhân tố ảnh hưởng đến sự phát triển của DNCN tại thị xã Phổ Yên, tỉnh Thái Nguyên. Đó là môi trường kinh doanh, năng lực tài chính, trình độ kỹ thuật công nghệ, chính sách marketing và nguồn nhân lực.

Từ khóa: Doanh nghiệp công nghiệp, phát triển, thị xã Phổ Yên, Thái Nguyên.

FACTORS AFFECTING THE DEVELOPMENT OF INDUSTRIAL ENTERPRISES IN PHO YEN TOWN, THÁI NGUYÊN PROVINCE

Abstract

The industrial enterprise is a category that has been studied by many domestic and foreign authors because of its contribution to and influence on the national economy. In particular, finding the factors affecting the development of industrial enterprises is extremely important to help build solutions that promote the effects of beneficial factors and limit the disadvantageous factors to the development of industrial enterprises. This study is based on an overview of domestic and foreign researches to build an analytical framework to analyze factors affecting the development of industrial enterprises in Pho Yen town, Thai Nguyen province. The results of exploratory factor analysis (EFA) and multivariate regression model have proved 5 factors affecting the development of industrial enterprises in Pho Yen town, Thai Nguyen province. They are business environment, financial capacity, technological level, marketing policies and human resources.

Keywords: Industrial enterprise, development, Pho Yen town, Thai Nguyen

1. Đặt vấn đề

Phổ Yên là thị xã nằm ở phía Nam tỉnh Thái Nguyên với nhiều lợi thế so sánh về vị trí địa lý, khí hậu thuận lợi, tài nguyên khoáng sản, cơ sở hạ tầng đang có những đầu tư phát triển lớn... là điều kiện để thúc đẩy phát triển các ngành công nghiệp nói chung và các doanh nghiệp công nghiệp (DNCN) nói riêng. Trong những năm vừa qua, các DNCN ở thị xã Phổ Yên đã phát triển mạnh về quy mô, số lượng và có những đóng góp nhất định về kinh tế - xã hội của thị xã Phổ Yên nói riêng và của tỉnh Thái Nguyên nói chung. Việc phát triển DNCN ở Phổ Yên không những đóng góp vào sự phát triển kinh tế mà còn tạo ra sự ổn định về mặt xã hội thông qua tạo việc làm cho người lao động của thị xã, giảm khoảng cách giàu nghèo và tệ nạn xã hội.

Hiện nay, trong điều kiện kinh tế thị trường, với những thách thức của hội nhập kinh tế và toàn cầu hoá, các nền kinh tế đều phải tìm cách huy động mọi nguồn lực và khuyến khích tất cả

các chủ thể kinh tế hoạt động. Vì vậy, trong việc chuyển dịch cơ cấu kinh tế và cơ cấu lao động của Phổ Yên theo hướng CNH - HĐH thời gian tới, Phổ Yên luôn coi trọng vai trò của DNCN, đưa ra các biện pháp phát triển doanh nghiệp công nghiệp. Để làm được điều này, Phổ Yên phải tìm ra các yếu tố ảnh hưởng đến sự phát triển của các doanh nghiệp công nghiệp và đưa ra chính sách phù hợp hơn nhằm tác động vào các yếu tố đó, hướng đến phát triển và phát triển bền vững loại hình doanh nghiệp này.

Vì vậy, bài viết sẽ tập trung nghiên cứu, đi sâu phân tích, tìm hiểu những nhân tố ảnh hưởng đến phát triển DNCN thị xã Phổ Yên, tỉnh Thái Nguyên thông qua phương pháp phân tích nhân tố khám phá và mô hình hồi quy đa biến. Từ đó, tổng kết thành vấn đề có tính thực tiễn, đưa ra các khuyến nghị giải pháp cho các nhà quản lý trong việc hoạch định chính sách nhằm phát triển loại hình DN này tại thị xã trong thời gian tới.

2. Tổng quan tài liệu

Các công trình nghiên cứu về DNCN nói chung và các nhân tố ảnh hưởng đến sự thành công, tăng trưởng và phát triển của các DNCN nói riêng đã được nhiều nhà kinh tế quan tâm nghiên cứu. Trong các nghiên cứu đó, lý thuyết về DNCN như khái niệm, đặc điểm, vai trò của DNCN đối với sự phát triển kinh tế của mỗi quốc gia được trình bày khá chi tiết. Bên cạnh đó, bằng việc sử dụng các phương pháp nghiên cứu khác nhau, các nghiên cứu đã chứng minh mức độ ảnh hưởng của những nhân tố đến sự thành công, tăng trưởng và phát triển của các DNCN ở mỗi không gian nghiên cứu khác nhau, cụ thể như sau:

Muhammad Abrar-ul-haq và cộng sự (2015)[1] phân tích các nhân tố ảnh hưởng đến sự phát triển của các DNCN ở Pakistan với cỡ mẫu là 124 DNCN. Thông qua việc sử dụng phương pháp thống kê mô tả và mô hình hồi quy thông thường, nghiên cứu đã chỉ ra 6 yếu tố ảnh hưởng đến sự phát triển của các DNCN. Đó là (1) Sự hỗ trợ của Chính phủ, (2) Kỹ năng quản lý, (3) Công nghệ, (4) Marketing, (5) Tiếp cận nguồn tài chính, (6) Đào tạo. Trong đó có 3 yếu tố là khả năng tiếp cận tài chính, kỹ năng quản lý và sự hỗ trợ từ Chính phủ là các yếu tố quan trọng nhất.

Asma Benzazoua Bouazza và cộng sự (2015) [2] phân tích những yếu tố ảnh hưởng đến sự tăng trưởng của các doanh nghiệp (DN) ở Algeria thông qua sử dụng cách tiếp cận đa phương pháp với việc kết hợp cả phương pháp định tính và định lượng. Từ đó, chỉ ra được nhóm yếu tố bên ngoài bao gồm (1) Hệ thống luật pháp, (2) Tiếp cận nguồn tài chính bên ngoài, (3) Năng lực của nguồn nhân lực và nhóm yếu tố bên trong bao gồm (1) Đặc điểm của chủ doanh nghiệp, (2) Kỹ năng quản lý, (3) Công nghệ và (4) Tiếp thị có ảnh hưởng tới hiệu quả hoạt động kinh doanh của DN.

Nguyễn Thanh Liêm (2016) [4] đã thực hiện nghiên cứu về các yếu tố tác động đến phát triển doanh nghiệp xây dựng ở Sóc Trăng. Trong đó, bằng việc sử dụng phương pháp phân tích nhân tố khám phá (EFA) và mô hình hồi quy đa biến đã tập trung phân tích 07 nhân tố chính có ảnh hưởng đến sự phát triển của DN xây dựng tỉnh Sóc Trăng. Kết quả cho thấy nhân tố kết nối thị trường có ảnh hưởng mạnh nhất, tiếp theo là nhân tố công nghệ, kiến trúc xây dựng, môi trường xây dựng, nguồn vốn, nguồn nhân lực và chính sách của Nhà nước là nhân tố ảnh hưởng ít nhất đến sự phát triển của DN xây dựng tỉnh Sóc Trăng.

Phan Thị Minh Lý (2011) [5] dựa trên phương pháp phân tích nhân tố và hồi quy tuyến

tính bội đã chứng minh được cả bốn nhân tố Chính sách của địa phương, năng lực nội tại của doanh nghiệp, yếu tố vốn và chính sách vĩ mô tác động tích cực đến hoạt động kinh doanh của các DNNVV nghiên cứu, trong đó nhân tố năng lực nội tại của doanh nghiệp có tác động mạnh nhất đến kết quả hoạt động của doanh nghiệp, kế theo là các nhóm nhân tố về chính sách của địa phương, chính sách vĩ mô và yếu tố vốn.

Nguyễn Quốc Nghi và cộng sự (2011) [6] kết luận rằng các nhân tố mức độ tiếp nhận của chính sách hỗ trợ của Chính phủ, trình độ học vấn của chủ doanh nghiệp, quy mô doanh nghiệp, các mối quan hệ xã hội của doanh nghiệp và tốc độ tăng doanh thu ảnh hưởng đến hiệu quả hoạt động kinh doanh của DN ở TP. Cần Thơ.

Các công trình nghiên cứu mà các tác giả trình bày trên đây đều đã đề cập một cách khái quát và cụ thể về các vấn đề có liên quan đến DN ở các lĩnh vực khác nhau bằng việc sử dụng phương pháp định tính và chủ yếu phương pháp định lượng để phân tích các nhân tố có ảnh hưởng đến sự phát triển của các DN nói chung và DNCN nói riêng. Tuy nhiên, các nghiên cứu mới chỉ thực hiện phân tích quá trình phát triển và các nhân tố ảnh hưởng đến sự phát triển của các loại hình DN nói chung mà chưa có nhiều công trình nghiên cứu trực tiếp về phát triển các DN hoạt động trong lĩnh vực công nghiệp cũng như phân tích các nhân tố ảnh hưởng đến sự phát triển của các DNCN.

3. Phương pháp nghiên cứu

Mẫu nghiên cứu và đối tượng khảo sát

Theo Hoàng Trọng và Chu Nguyễn Mộng Ngọc (2008), trong phân tích nhân tố thì số quan sát (cỡ mẫu) ít nhất phải bằng 4 hay 5 lần số biến. Nghiên cứu này sử dụng phương pháp phân tích nhân tố và trong mô hình nghiên cứu ở trên có 26 biến quan sát, do đó tối thiểu cần mẫu $n = 5 \times 26 = 130$. Như vậy, cỡ mẫu cho nghiên cứu này phải ≥ 130 và phương pháp lấy mẫu thuận tiện được sử dụng để đảm bảo cho nghiên cứu đạt được tính đại diện thì mỗi DNCN, tác giả lựa chọn phát 02 phiếu và cỡ mẫu $= 130 \times 2 = 260$ phiếu.

Để đảm bảo được thông tin yêu cầu cho nghiên cứu, đối tượng điều tra là các cán bộ quản lý doanh nghiệp công nghiệp Huyện Phổ Yên từ cấp phó trưởng phòng trở lên.

Giả thiết nghiên cứu

H1: Môi trường kinh doanh có ảnh hưởng thuận chiều đến phát triển các DNCNNVV tỉnh Thái Nguyên.

H2: Năng lực tài chính của DNCN có ảnh hưởng thuận chiều đến phát triển các DNCNNVV tỉnh Thái Nguyên.

H3: Trình độ kỹ thuật công nghệ hiện đại có ảnh hưởng thuận chiều đến phát triển các DNCNNVV tỉnh Thái Nguyên

H4: Chính sách marketing có ảnh hưởng thuận chiều đến phát triển các DNCNNVV tỉnh Thái Nguyên.

H5: Trình độ của nguồn nhân lực có trình độ cao ảnh hưởng thuận chiều đến phát triển các DNCNNVV tỉnh Thái Nguyên.

Mô hình phân tích

Nghiên cứu vận dụng mô hình phân tích nhân tố khám phá (EFA) và mô hình hồi quy

đa biến để chứng minh các nhân tố ảnh hưởng đến sự phát triển DNCN ở thị xã Phổ Yên, tỉnh Thái Nguyên.

Mô hình được thực hiện như sau: $Y = \beta_0 + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \beta_3 X_3 + \beta_4 X_4 + \beta_5 X_5 + \epsilon_1$

Trong đó:

+ Biến phụ thuộc (Y) là phát triển của DNCN.

+ Biến độc lập (X) bao gồm:

X1: Môi trường kinh doanh

X2: Năng lực tài chính của DNCN

X3: Trình độ kỹ thuật công nghệ

X4: Chính sách marketing

X5: Trình độ của nguồn nhân lực

Bảng 01: Phân tích hồi quy về các nhân tố ảnh hưởng tới phát triển DNCN thị xã Phổ Yên

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics		
	B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF	
(Constant)	.777	.570		1.363	.174			
1	MT	.289	.097	.159	2.977	.005	.982	1.018
	PO	.136	.059	.125	2.304	.012	.949	1.054
	TC	.163	.047	.193	3.448	.002	.885	1.130
	NL	.185	.058	.169	3.188	.004	.987	1.013
	CN	.301	.048	.355	6.307	.000	.881	1.135

a. Dependent Variable: PT

4. Kết quả nghiên cứu

Thực hiện phân tích hồi quy đa biến nhằm xác định các nhân tố ảnh hưởng tới phát triển DNCN ở thị xã Phổ Yên bằng việc chạy mô hình và kiểm định với kết quả có giá trị $R^2 = 0,672$. Giá trị R^2 cho biết rằng các biến độc lập trong mô hình có thể giải thích được 67,2% sự thay đổi của biến phụ thuộc, có nghĩa là các biến trong mô hình giải thích được 67,2% sự phát triển của DNCN, còn lại là phụ thuộc vào các biến khác không nằm trong mô hình. Hệ số F = 19,011 và Sig = 0,000, tức là mô hình hồi quy có ý nghĩa và kết quả hồi quy có thể sử dụng được.

Khi xem xét hệ số phóng đại phương sai (VIF) của từng nhân tố có giá trị từ 1,013 đến 1,135 nhỏ hơn 10 chứng tỏ mô hình hồi quy không có hiện tượng đa cộng tuyến các biến độc lập có tương quan chặt chẽ với nhau.

Theo bảng kết quả hồi quy đa biến cho ta thấy trong 5 nhân tố xem xét có 5 nhân tố có mối liên hệ tuyến tính với việc sự phát triển của DNCN thị xã Phổ Yên với mức ý nghĩa sig < 5% (P – value < 0,005) bao gồm môi trường kinh doanh, năng lực tài chính, trình độ kỹ thuật công nghệ, chính sách marketing và nguồn nhân lực. Xem xét các giá trị beta chuẩn hóa của các biến

Nguồn: Kết quả phân tích dữ liệu điều tra môi trường kinh doanh, năng lực tài chính, trình độ kỹ thuật công nghệ, chính sách marketing và nguồn nhân lực đều lớn hơn 0. Theo bảng kết quả hồi quy đa biến, ta xác định phương trình hồi quy đa biến sau:

$$PT = 0.777 + 0.289* MT + 0.136* PO + 0.163* TC + 0.185* NL + 0.301* CN$$

Hay: Phát triển DNCN = 0.777 + 0.289* Môi trường kinh doanh + 0.136* Chính sách marketing + 0.163* Năng lực tài chính + 0.185* Nguồn nhân lực + 0.301* Trình độ kỹ thuật công nghệ.

Do vậy, chúng ta thấy sự phát triển của các DNCN thị xã Phổ Yên chịu ảnh hưởng bởi 5 nhân tố: Môi trường kinh doanh, năng lực tài chính, trình độ kỹ thuật công nghệ, chính sách marketing và nguồn nhân lực.

5. Kết luận và hàm ý chính sách

Nghiên cứu đưa ra một số kết luận và gợi mở các chính sách nhằm phát triển DNCN tỉnh Thái Nguyên dựa trên kết quả phân tích mô hình hồi quy đa biến các nhân tố ảnh hưởng đến phát triển DNCN tỉnh Thái Nguyên. Cụ thể như sau:

Tạo dựng môi trường đầu tư có tính minh bạch cao và ổn định để tạo điều kiện cho các DN dự đoán được trong kinh doanh, tránh những tổn thất không đáng có gắn liền với xây dựng tính

thân thiện, thiện chí, cởi mở của cán bộ, công chức các cấp chính quyền đối với DN; kịp thời giải quyết những vướng mắc không rõ ràng của các văn bản pháp luật với tinh thần “coi thu hút đầu tư và phát triển DN là nhân tố quyết định tăng trưởng và coi DN là đối tượng mà bộ máy chính quyền các cấp phải đồng hành”.

Cần hoàn thiện chế độ lương bổng, đãi ngộ và chính sách bảo hiểm cho người lao động, nhằm củng cố mối quan hệ hữu cơ giữa họ với DN. Đây là nhân tố quyết định, không chỉ đảm bảo cho cuộc sống hiện tại, mà còn cho cả tương lai của người lao động. Chủ DNCN cần xây dựng chiến lược kinh doanh đi đôi với xây dựng chiến lược phát triển nguồn nhân lực.

DN cần tăng cường năng lực tiếp cận huy động các nguồn vốn cho nhu cầu phát triển. Một trong những yếu điểm của DNCN Phố Yên hiện nay là thiếu vốn, trong khi một số ngân hàng thương mại thừa vốn. Các DNCN cần xây dựng được phương án kinh doanh khả thi. Bên cạnh nguồn vốn từ ngân hàng, các DN có thể huy

động vốn từ thị trường chứng khoán thông qua phát hành cổ phiếu, trái phiếu...

DNCN phải chủ động trong việc đổi mới công nghệ, cải tiến kỹ thuật, ứng dụng những tiến bộ khoa học kỹ thuật của thế giới. Khi đầu tư cần đặc biệt quan tâm đến “ruột” chứ không phải quan tâm đến “vỏ”, nghĩa là DN phải xác định chính xác và chỉ cải tiến đổi mới những máy móc thiết bị thực sự cần thiết, có công suất phù hợp với khả năng sản xuất của DN nhằm tối ưu hóa việc tập hợp các nguồn lực để đạt được hiệu quả cao và tiết kiệm chi phí.

DNCN trên địa bàn thị xã cần sử dụng nguồn nguyên liệu chất lượng cao, có nguồn gốc rõ ràng, đủ tiêu chuẩn để đảm bảo chất lượng của sản phẩm. DN cần tiến hành phân tích giá của các sản phẩm cạnh tranh trên cơ sở đó xây dựng mối tương quan giữa sản phẩm và giá cả để định giá thích hợp. DN cần tận dụng uy tín về chất lượng, ưu thế trên thị trường để tăng cường quảng cáo, tiếp thị nhằm tạo ra sự khác biệt cũng như sự nhận diện của khách hàng đối với sản phẩm của công ty.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1]. Abrar-ul-haq Muhammad, Jali Mohd Razani and Islam Gazi Md Nurul. (2015). Factors Affecting Small and Medium Enterprises (SMES) Development in Pakistan. *American-Eurasian J. Agric. & Environ. Science*, 15 (4), pp 546 – 552.
- [2]. Bouazza Asma Benzazoua. (2015). Establishing the Factors Affecting the Growth of Small and Medium-sized Enterprises in Algeria. *American International Journal of Social Science*, 4 (2), pp 101 – 115.
- [3]. Trịnh Đức Chiêu. (2010). Các nhân tố chủ yếu tác động đến quá trình phát triển doanh nghiệp nhỏ và vừa ở Việt Nam – Đánh giá định lượng qua điều tra của Danida 2005 – 2009. *Đề tài khoa học cấp Bộ*. Viện nghiên cứu quản lý kinh tế Trung Ương, Bộ kế hoạch và đầu tư.
- [4]. Nguyễn Thanh Liêm. (2016). Nghiên cứu các yếu tố tác động đến phát triển doanh nghiệp xây dựng tỉnh Sóc Trăng. *Luận án tiến sĩ kinh tế*, Đại học Kinh tế Thành phố Hồ Chí Minh.
- [5]. Phan Thị Minh Lý. (2011). Phân tích tác động của các nhân tố ảnh hưởng đến hoạt động kinh doanh của các doanh nghiệp vừa và nhỏ ở Thừa Thiên Huế. *Tạp chí Khoa học công nghệ*, Đại học Đà Nẵng, 43 (2), tr. 151 - 157.
- [6]. Nguyễn Quốc Nghi, Mai Văn Nam. (2011). Các nhân tố ảnh hưởng đến hiệu quả hoạt động kinh doanh của doanh nghiệp nhỏ và vừa ở thành phố Cần Thơ. *Tạp chí Khoa học*, Trường Đại học Cần Thơ, tr. 122 - 129.

Thông tin tác giả:

1. Lê Ngọc Nương

- Đơn vị công tác: Trường ĐH Kinh tế & QTKD
- Địa chỉ email: ngocnuong85@gmail.com

2. Đỗ Hoàng Yên

- Đơn vị công tác: Trường ĐH Kinh tế & QTKD

Ngày nhận bài: 05/08/2018

Ngày nhận bản sửa: 20/09/2018

Ngày duyệt đăng: 28/09/2018